

1

2

**Het jubileumcongres
nadert zijn einde ...
... maar we hebben nog
niet iedereen aan het
woord kunnen laten.**

3

**Daarom hebben wij een
aantal voormalig
bestuursleden enkele
vragen gesteld.**

**Hun antwoorden lees je in
deze presentatie!**

4

**Sommigen stuurden zelfs
een paar foto's uit de oude
doos mee.**

5

6

JOS HERMANS (1949-2007)

Initiatiefnemer-stichter

Voorzitter (1984-2007)

Hoogleraar Rijksuniversiteit Groningen

7

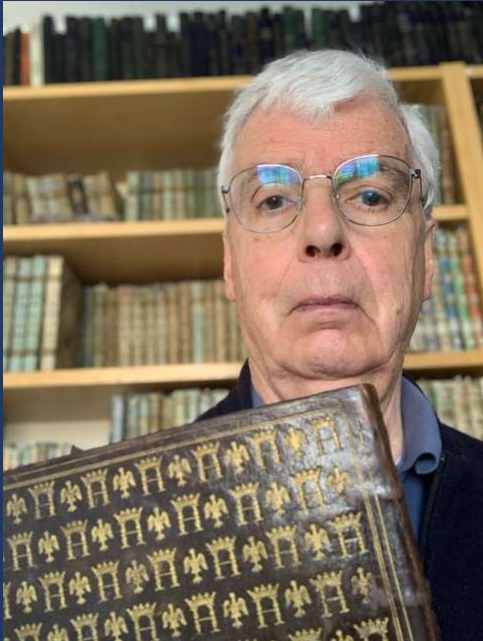
JAN STORM VAN LEEUWEN

Stichter

Secretaris (1984-2007)
Voorzitter (2007-2016)

Conservator Boekbanden Koninklijke
Bibliotheek (Den Haag)

Docent Geschiedenis van de Boekband

8

ANDRÉ GEURTS

Lid van het genootschap sinds 1984

Adjunct-secretaris en notulist (2008-2018)

Vicevoorzitter en notulist (2018-2020)

Onderzoeker Katholieke Universiteit Nijmegen

Sociaal Historisch Centrum voor Flevoland
(Lelystad)

Nieuw Land Erfgoedcentrum (Lelystad)

Batavialand (Lelystad)

9

MARGRIET HÜLSMANN

Lid van het genootschap sinds 1984

Bestuurslid (jaren 90 tot begin 21ste eeuw)

Vrije Universiteit Amsterdam

- Kunstgeschiedenis
- Onderwijscoördinator en
studieadviseur

10

RENS TOP

Lid van het genootschap sinds 1984

Secretaris (2008-2022)

Conservator Boekbanden Koninklijke Bibliotheek (Den Haag)

11

ELLY COCKX-INDESTEGE

Lid van het genootschap sinds 1984

Geen bestuursfuncties

Hoofd Oude en Kostbare Drukken Koninklijke Bibliotheek (Brussel)

12

ROBERT ARPOTS

Lid van het genootschap sinds 1984

Bestuurslid (begin 21ste eeuw tot 2018)

Conservator Universiteitsbibliotheek Nijmegen

Conservator Abdijbibliotheek van Berne

13

NOËL GEIRNAERT

Voorzitter (2016-2019)

Hoofdarchivaris Stadsarchief Brugge

14

ELIZABET NIJHOFF ASSER

Lid van het genootschap sinds 1998

Voorzitter (2019-2022)

Vicevoorzitter (2016-2019)

Penningmeester (2008-2012)

Conservator-restaurator Restauratie
Nijhoff Asser

Docent Boekrestauratie Universiteit
van Amsterdam

15

DANIËL ERMENS

Lid van het genootschap sinds 2017

Voorzitter (sinds november 2022)

Vicevoorzitter (2019-2022)

Communicatiecommissie (2019-2022)

Boekhistoricus-boekbinder

Universiteit Antwerpen

- Collectiespecialist
Ruusbroecgenootschap
- Stafmedewerker Academisch
Erfgoed

16

Wat is het belang van het
Boekbandengenootschap?

17

Het belang van het Boekbandengenootschap
is het creëren en stimuleren van de
belangstelling en/of de liefde voor de
boekband als object in alle aspecten door
velerlei middelen.

18

Het Boekbandengenootschap beschouw ik als een platform waarop (nieuwe) kennis over boekbanden kan worden gedeeld en ruimte wordt geboden voor educatie.

Ook de vraagbaakfunctie voor alle binnen- en buitenlandse geïnteresseerden in de boekband, alsmede de netwerkfunctie voor de leden acht ik van groot belang.

19

Het belang ligt in het constant aandacht vragen voor het boek als object van toegepaste kunst.

Het Boekbandengenootschap is een waardevol instrument om de noodzakelijke aandacht voor het vakgebied te stimuleren.

20

Het Boekbandengenootschap is een kennisnetwerk voor geïnteresseerden in de geschiedenis van boeken met een focus op de decoratie, de constructie en de materialiteit van de boekband

21

Jos Hermans en Elly Cockx-Indestege

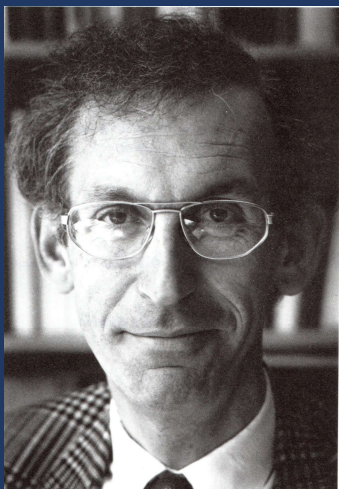
22

Jan Storm van Leeuwen en Elly Cockx-Indestege

23

Jos Hermans

24

Heb je een grappige anekdote
over het Boekbandengenootschap

25

Er zal ongetwijfeld iets grappigs
zijn gebeurd (...), maar mij staat
toch het duidelijkst voor de geest
dat de bijeenkomsten altijd zeer
serieus van karakter waren.

26

Toen ik me als HBO-gediplomeerd boekrestaurator met een bachelor kunstgeschiedenis aanmeldde voor het Boekbandengenootschap en ik voor de eerste keer was uitgenodigd in 1998, ontstond er commotie waarbij men mij vroeg even naar de gang te gaan. Een aantal van de aanwezigen was het er namelijk niet mee eens dat iemand zonder academische graad lid kon worden van het Genootschap

27

Om te laten zien dat mijn kennis in de jaren tachtig ver beneden peil was, volstaat de toogdag in Leiden in de jaren tachtig. (...)

Bij een handschrift zag ik rijen gaatjes in de perkamenten bladen aan de kant van de frontsede. Waarop ik, overmoedig denkend dat ik een expert was, tegen Pieter Obbema zei dat het handschrift verkeerd was ingebonden

28

De grappigste voorvallen
zijn natuurlijk die welke
niet kunnen worden
gedeeld met een groot
publiek.

29

De pioniers in ons genootschap
waren markante
persoonlijkheden, *to say the
least*. Mensen als Pieter
Obbema, Peter Gumbert, Janosz
Szirmai, Kees Gnirrep, allemaal
kenners op hun specifieke
terrein waarvoor ik zeer veel
respect had, bleken bij
gelegenheid koppig, star en
overtuigd van het eigen gelijk.

30

Een BNB-wetmatigheid:

Onze bestuursvergaderingen
duren altijd vijftig procent
langer dan we hadden
ingepland.

Een vergadering van een uur
duurt anderhalf uur, maar als we
haar inplannen voor twee uur
worden het er zeker drie.

31

Koert van der Horst en János Szirmai

Leuven, Universiteitsbibliotheek (1991)

Jan Storm van Leeuwen, Kees Gnirrep, Rens Top

32

Leuven, Universiteitsbibliotheek (1991)

Anne-Marie Pollet, Carine Lingier, Koert van der Horst

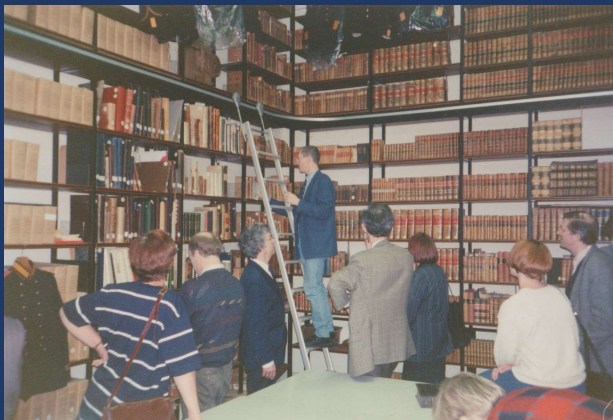

Margriet Hülsmann en Chris Coppens

33

Breda, Koninklijke Militaire Academie (jaren 90)

Margriet Hülsmann, Maurice Bronselaer (?), Jan Storm van Leeuwen, Robert Arpots, Jos Hermans, Gerda Huisman (?), Anne-Marie (?), Chris Coppens

Anne-Marie (?), Gerda Huisman (?), Kees Gnirrep, Jan Storm van Leeuwen, Jos Hermans, Margriet Hülsmann, Robert Arpots, Chris Coppens

34

Breda, Koninklijke Militaire Academie (jaren 90)

Coen Terpstra (KMA), Robert Arpots, Margriet Hülsmann, Jos Hermans

35

Wat heb je het meest gewaardeerd
aan het Boekbandengenootschap?

36

De fameuze 'toogdagen' onder leiding van Jos Hermans en Jan Storm van Leeuwen waren op de eerste plaats – in ieder geval voor mijzelf – een overlopende bron van kennisoverdracht.

Die toogdagen bestaan helaas allang niet meer.

[Misschien is het tijd om nog eens een ouderwetse 'toogdag' te organiseren, waarin ruimte is voor discussie en waarin kennisoverdracht centraal staat?]

37

Het Belgisch-Nederlands karakter van het genootschap.

De verbreding en verjonging van het ledenbestand in het afgelopen decennium.

38

De interactie tussen de specialisten en de kennisverwerving voor nieuwe onderzoekers.

39

Contacten met collega's, voornamelijk in het buitenland.

Bezoeken al of niet in groepsverband van andere collecties, met inbegrip van particuliere verzamelingen.

40

Vooral de kennismaking met de veelal uiterst vriendelijke, zeer betrokken en soms ronduit bijzondere mensen. Verzamelaars, binders, antiquaren, conservatoren, soms saai soms ware paradijvogels.

41

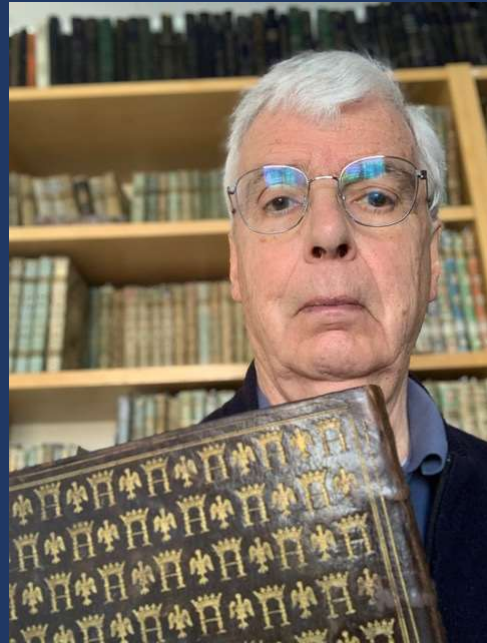
De publicaties vormen het fundament van het boekbandenonderzoek in de Nederlanden. Het is ongelooflijk wat onze voorgangers en docenten hebben gepresteerd om voor bijna alle onderdelen van de boekband een handboek te schrijven.

42

Het tot stand brengen van een
standaard terminologie ...

... en een leidraad tot het
beschrijven van een boekband ...

... en het samenstellen van een
register op drie belangrijke
collecties van wrijfsels van
voornamelijk boekbanden uit de
Nederlanden.

43

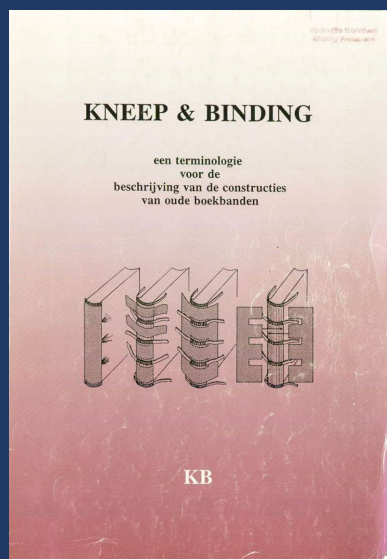

De volharding waarmee het
gelukt is verschillende nuttige
en breed gewaardeerde
werkinstrumenten te maken
ten behoeve van de studie van
de boekband.

44

Dus voor wie ze nog niet kent:
de publicaties van het Boekbandengenootschap

45

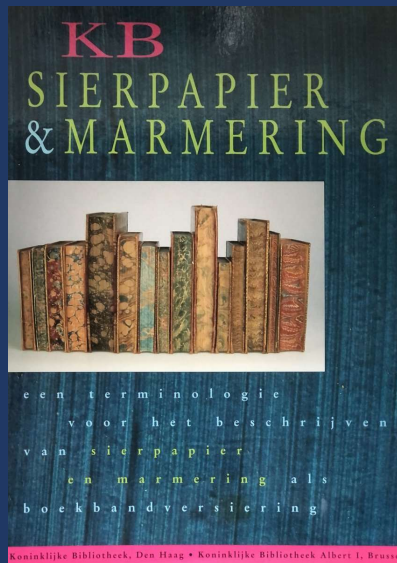

Kneep & binding

1992

Peter Gumbert
Kees Gnirrep
Janos Szirmai

46

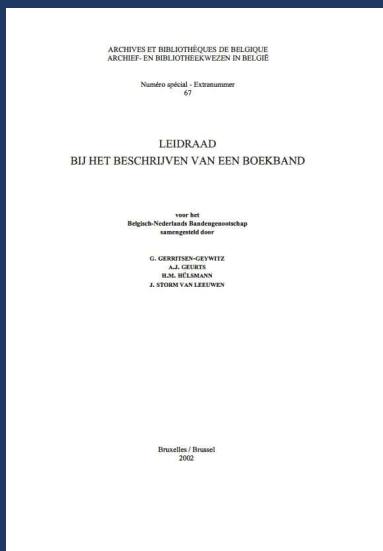

Sierpapier & marmering

1994

Elly Cockx-Indestege
Carina Greven
Henk Porck
Jan Storm van Leeuwen

47

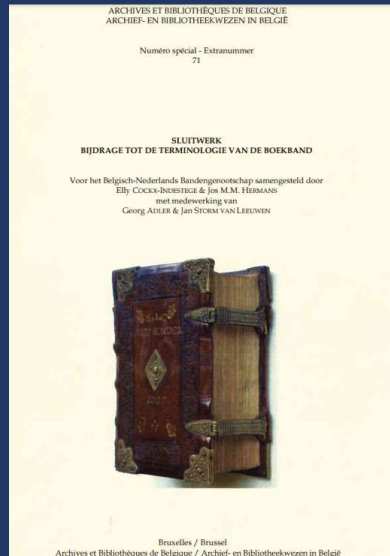

Leidraad bij het beschrijven van een boekband

2002

Gisela Gerritsen-Geywitz
André Geurts
Margriet Hülsmann
Jan Storm van Leeuwen

48

Sluitwerk

2004

Elly Cockx-Indestege
Jos Hermans
Georg Adler
Jan Storm van Leeuwen

49

Spespaneel en drakenstempel

2011

Elly Cockx-Indestege
Jan Storm van Leeuwen
Robert Arpots
Jos Hermans

50

Welke rol heeft het Boekbandengenootschap
gespeeld in de (inter)nationale ontwikkelingen
in het boekbandenonderzoek?

51

De rol die het genootschap
heeft gespeeld, heeft in de
bibliotheken zeer zeker de
aandacht voor de band sterk
bevorderd: de conservator
van de verzameling Oude en
Bijzondere Drukken heeft
nu, veel meer dan vroeger,
niet enkel extra aandacht
voor de incunabelen, maar
ook voor de banden.

52

Het is in de afgelopen decennia duidelijk(er) geworden dat onderzoek van boekbanden een belangrijke bijdrage levert aan de vergroting van de kennis over het maken en overleven van boeken, het verantwoorde beheer en behoud van codices, en de cultuurgeschiedenis in het algemeen.

53

Het genootschap heeft eraan bijgedragen dat de wetenschappelijke en de praktische bestudering van boekbanden dichter bij elkaar gekomen zijn waardoor de bandenstudie aan relevantie heeft gewonnen.

54

In 1984 waren er bij de universiteitsbibliotheken nog aanstellingen voor boekwetenschappers. Bij de boekwetenschappers ontstond er in die tijd belangstelling voor de materiële kant van boeken en teksten: hoe ze geschreven, gedrukt en gemaakt werden.

De codicologie was een wetenschap die sinds 1943 mondjesmaat aan invloed won. Het is dus niet verwonderlijk dat het Boekbandengenootschap tijdens de Codicologendagen ontstond.

55

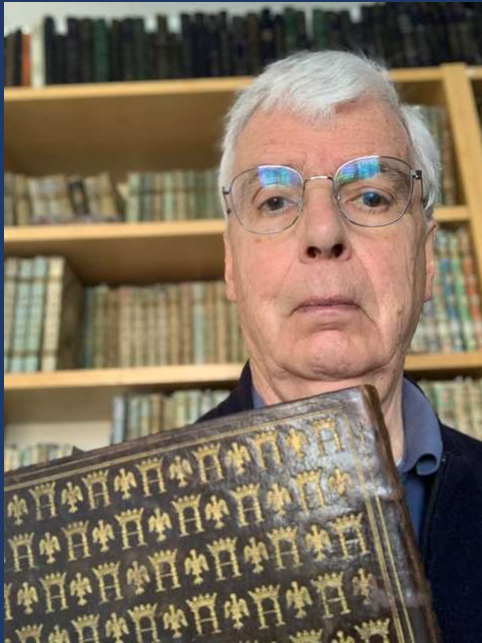

Er is in Nederland een verschuiving geweest van codicologen die de boekband wilden 'meenemen', naar een meer algemene studie en mensen die oude drukken bestudeerden en zelfs mensen met in de eerste instantie belangstelling voor de boekband.

Later kwam een nieuwe verschuiving in de richting van de restauratoren, waarmee hun tegenwoordige professionele opleiding zeker te maken heeft.

Tegenwoordig is er een groeiende belangstelling bij boekbinders.

56

Omdat de bibliotheken meer en meer afhaken waar het de boekband betreft, is er voor restauratoren en binders een mooie taak weggelegd.

57

Contacten tussen instellingen werden geïntensiveerd en automatisering stelde ons in staat eenvoudiger en sneller met vakgenoten te overleggen en ideeën uit te wisselen.

Internationaal werden België en Duitsland (AEB) gewaardeerde partners. Het genootschap speelde hierin een verbindende rol.

58

Helaas moeten we ook constateren dat de resultaten bescheiden zijn.

Tentoonstellingen worden nauwelijks nog georganiseerd en bij gerenommeerde instellingen vertrekken medewerkers met specialistische kennis die niet worden opgevolgd.

59

In de eerste bestaansjaren van het Boekbandengenootschap inspireerde het genootschap niet alleen de conservatoren en onderzoekers, maar ook de instellingen.

Zonder de oprichting van het Boekbandengenootschap, zouden een aantal zaken in de UB Nijmegen, bijvoorbeeld, niet of pas heel veel later van de grond zijn gekomen.

60

[Dat mis ik tegenwoordig bij het Boekbandengenootschap:]
nieuwe kennis die je in je eigen
instelling kunt gebruiken.

Het genootschap is niet meer
leidinggevend, niet meer
onderzoekbepalend, [zoals in het
begin].

Bijvoorbeeld: maculatuur in een
boekband kan heel veel zeggen
over de plek waar de boekband
gebonden is, [maar er wordt
hoofdzakelijk nog naar gekeken
door literatuurhistorici].

61

Er is in veertig jaar veel veranderd
binnen de bibliotheken waar
boekbandenspecialisten werken. Er
is minder ruimte dan vroeger om die
specialisatie in de professionele
ruimte te verdiepen, omdat accenten
in het werk veranderd zijn.

Dit heeft negatieve gevolgen voor
ons vakgebied. Expertise opbouwen
gaat trager en onderzoek opzetten
moet buiten de werkuren.

62

Brugge (2009)
25 jaar BNB

V.l.n.r.
?
Elizabet Nijhoff Asser
Geert van Daal
?
André Geurts
Jan Storm van Leeuwen
?
Elly Cockx-Indestege
Noël Geirnaert

63

Brugge (2009)
25 jaar BNB

V.l.n.r.
?
Elizabet Nijhoff Asser
?
?
Geert van Daal
André Geurts
Elly Cockx-Indestege
Jan Storm van Leeuwen
Noël Geirnaert

64

Den Haag (2015)

Rens Top

In de zaal o.a.:
André Geurts
Klaas Toet
Jan Bosch
Benjamin Elbel

65

Den Haag (2015)

Wilma van Ipenburg

In de zaal o.a.:
André Geurts
Benjamin Elbel

66

2024

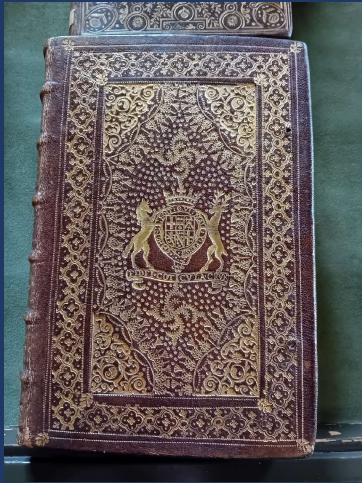
67

Algemene Ledenvergadering (Leiden, 12 april 2024)
Midden-Oosterse boekbanden (Karin Scheper)

68

Bibliotheca Thysiana (Leiden, 12 april 2024)

69

Leden Binden Samen (Antwerpen, 18 mei 2024)

70

Kasteel van Caloen (22 juni 2024)

71

Leden Binden Samen (Arnhem, 5 oktober) Demonstratie goud-op-snede door Erik Pals

72

Dag van de Materialiteit (Den Haag, 18 oktober 2024)

73

Podcast 'Buiten het boekje'

74

De oudste boekband uit de Lage Landen

75

Jubileumcongres (Nijmegen, 22 november 2024)

76

Helaas moesten we dit jaar ook afscheid nemen van drie leden

Geert van Daal

Françoise Bausart

Jos van Heel

77

Wat zijn de belangrijkste doelen
voor de toekomst
van het Boekbandengenootschap?

78

Waken over het behoud
van wat verworven is en
herzien wat wenselijk /
nodig is.

De bestaande leidraad
voor het beschrijven van
banden zonodig
aanbevelen bij
bibliotheken.

79

Ik ben oud (81), ik
vertegenwoordig het verleden.
Het is aan de huidige generatie om
het beleid voor de toekomst uit te
zetten.

Ik heb met verbazing en plezier
gekeken naar de vele activiteiten
die het huidige bestuur heeft
ondernomen, waarover ik nooit
gedacht zou hebben.

80

Het Boekbandengenootschap zou zich ten doel moeten stellen in te spelen op de wensen in het werkveld en relevante nieuwe algemene wetenschappsontwikkelingen moeten betrekken bij de bandenstudie.

81

Het doel moet zijn om in combinatie met partners bibliotheken en erfgoedinstellingen te overtuigen van het feit dat boeken meer zijn dan slechts dragers van informatie. De aandacht voor het object, met alle technische en esthetische aspecten, dient keer op keer benadrukt te worden.

82

Kennisoverdracht op de allereerste plaats.

Contacten beleggen, enerzijds tussen boekbandspecialisten onderling en anderzijds tussen de specialisten en jonge onderzoekers/studenten.

Van de jongeren zal het Boekbandengenootschap het moeten hebben!

83

Het meest urgente doel is nu om de kennis over de boekband niet verloren te laten gaan door de grote focus op de digitalisering van teksten.

Als boekenbanden worden opgeborgen in dozen en zuurstofarme depots die alleen toegankelijk zijn via een digitale catalogus, zal de interesse in boekbanden verdwijnen, omdat niemand ze meer kent.

84

Het toekomstige doel voor het Boekbandengenootschap is tweeledig: enerzijds moeten we de aandacht voor de materialiteit borgen, anderzijds moet er dringend aandacht komen voor digitalisering. Online plaatjes van banden kunnen bekijken is niet voldoende. We hebben metadata nodig die internationaal snel uitwisselbaar is en het toelaat om grootschalig digitaal bandenonderzoek te doen: een boekbandendatabank.

85

Hoe ziet het Boekbandengenootschap er over 40 jaar uit?

86

Ik heb geen glazen bol!

87

Hoe ziet het Boekbandengenootschap er volgend jaar uit?

88

Wat gaan we doen in 2025?

89

Dit zijn onze plannen:

90

Bookbindings Academy

Wanneer?

- In januari en februari 2025

Wat is het?

- Twee vrijdagmiddagen met twee online lezingen

Wie organiseert het?

- Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap (BNB)
- Consortium of European Research Libraries (CERL)
- Arbeitskreises für die Erfassung, Erschließung und Erhaltung historischer Bucheinbände (AEB)

91

Algemene Ledenvergadering

Wanneer?

- In april 2025

Waar?

- Koninklijke Bibliotheek Brussel

Krijgen we ook nog iets te zien daar?

- De oudste boekband gemaakt in de Lage Landen!

92

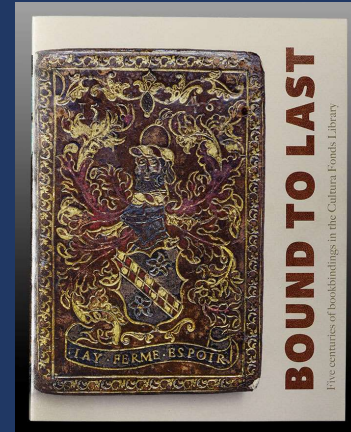
Bandensalon

Waar?

- Cultura Fonds (Dilbeek, nabij Brussel)
- Gastheer: Joran Proot

Wanneer?

- Najaar 2025

93

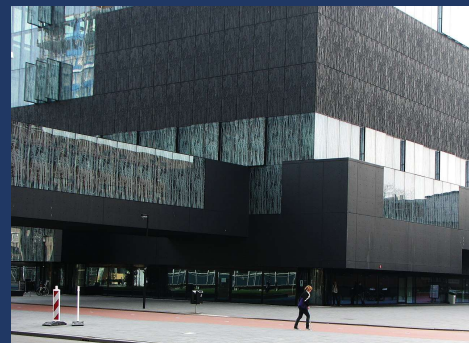
Bandensalon

Waar?

- Universiteitsbibliotheek Utrecht
- Gastvrouw: Andrea van Leerdam

Wanneer?

- Voorjaar 2025

94

De tweede BNB-podcast?

Onderwerp?

- Suggesties zijn welkom!

Wil je de podcasts financieel steunen?

- Scan de QR-code in het programmaboekje

95

Nog meer?

Leden Binden Samen

- We denken na over een vervolg

Werkgroepen terminologie: doorstart

- Werkgroep Aanvulling Kneep & Binding (WAK)
- Werkgroep Industriële Boekbanden (WIB)
- Maak het kenbaar als je interesse hebt om mee te werken!

96

Meer informatie over het programma voor 2025
binnenkort
in onze nieuwsbrief
op onze website

97

Wie heeft er hier nog iets aan toe te voegen?

98

De unieke samenwerking tussen Belgische en Nederlandse boekhistorici, boekrestauratoren, boekbinders en bibliofielen maakt van het Boekbandengenootschap zo'n interessante club.

In de nabije toekomst hopen we ook weer meer duurzame samenwerkingen op te kunnen zetten met collega's in andere landen om zo in elkaars kennis te kunnen delen.

99

Ik weet nog wel dat (...) Jos en Jan zich zorgen maakten over de toekomst en dat ik toen zei dat er over zo'n 20 jaar vast weer nieuwe technieken zouden zijn, waarmee de jongere generatie vernieuwend onderzoek zou gaan doen.

Dat was toen mijn toekomstvisie, eind jaren '90.

100

Waarom gaat het bestuur van het Boekbandengenootschap niet eens een gesprek aan met een College van Bestuur of met een rector magnificus om het vak 'boekbandgeschiedenis' onder de aandacht te brengen?

101

Het laatste woord is natuurlijk voor Jan!

102

Als we ergens bijeen kwamen – in werkgroep of plenair – dan nam Jos meestal een Gruninger Kouke mee voor de gastgever, maar op den duur vonden we dat het toch beter was als we geld hadden voor dit soort dingen.

Toen werd aan elk lid 10 gulden gevraagd en dat bedrag bewaarde ik in een envelop in mijn bureau, voor als er iets nodig was. Was de envelop haast leeg, dan vroegen we de leden om een nieuw tientje.

103

Terug naar de voorzitter

104